

عوامل و مولفه های تاثیر گذار بر آینده حسابداری

نظام‌الدین ملک‌آرایی

آینده‌نگری، به معنای پیش‌بینی روندهای آینده، به جای حدس و گمان، باید برپایه‌ی روش‌های علمی انجام گیرد. آینده‌ی حسابداری را نمی‌توان در خلاء و بدون توجه به عوامل محیطی پیش‌بینی کرد. بررسی پیشینه‌ی حسابداری و استنتاج منطقی از آن نشان می‌دهد که مجموعه‌ای از علل و عوامل در دور تسلسلی برهم اثر متقابل دارند و بر بنگاه‌ها و نیازهای اطلاعاتی آن‌ها اثر می‌گذارند که در پیش‌بینی وضعیت حسابداری در هر جامعه باید مدنظر قرار گیرد. این عوامل عبارتند از:

● **عوامل سیاسی و قانونی.** تغییرات سیاسی و قانونی، بر تصمیم‌گیری مدیران و اطلاعاتی که برای تصمیم‌گیری به آن نیاز دارند تاثیر می‌گذارد. برای مثال، کشور روسیه سال‌ها تحت نظام کمونیستی اداره می‌شد. سیستم بانکی و اکثر فعالیت‌های اقتصادی تحت کنترل و سلطه‌ی دولت بود. به عبارت دیگر، هدف اولیه‌ی سازمان‌ها در این کشور به جای کسب سود، اجرای برنامه‌های تعیین‌شده از سوی دولت بود. در چنین سیستمی طبعاً مدیریت به اطلاعات دقیق و به‌موقع درباره‌ی موضوعاتی چون بهای تمام‌شده‌ی محصولات یا ارزش دارایی‌ها، نیازی نداشت. در دهه‌ی ۱۹۹۰ میلادی که بازسازی اولیه برای تبدیل روسیه به کشوری سرمایه‌داری آغاز شد، سیستم بانکداری مورد تجدید نظر قرار گرفت و سازمان‌های اقتصادی که قبلاً در اختیار دولت بود به بخش خصوصی واگذار شد. به دلیل این تغییر، مدیران در کشور روسیه به اطلاعات مالی گوناگون نیازمند شدند. چنین است که در سال ۱۹۹۵ گروهی مرکب از ۳۰ نفر حسابدار مستقل از موسسه حسابرسی «پرایس واترهاوس» هفته‌ای ۷ روز برای تامین اطلاعات مورد نیاز با بزرگ‌ترین شرکت تولیدی روسیه به نام «آوتوواز» که تولید آن در سال ۱۹۹۴ تعداد ۵۸۰ هزار دستگاه خودرو بود همکاری می‌کرد.

● **عوامل اقتصادی و اجتماعی.** بررسی مراحل پیدایش، رشد و تکامل حسابداری نشان می‌دهد که تحولات اقتصادی- اجتماعی و پیشرفت حسابداری باهم ارتباط مستقیم دارند. یعنی فراهم‌آوردن موجبات رشد هر یک می‌تواند در پیشرفت و توسعه‌ی دیگری موثر افتد. تغییرات عمده در وضعیت اقتصادی و اجتماعی کشور، نظیر بروز تورم حاد، تغییر شدید در نرخ ارز، بالابردن سهم بخش خصوصی در اقتصاد، استفاده‌ی صحیح از امکانات بالقوه‌ی کشور، تغییرات ساختاری در سطح زندگی و الگوی مصرف و کشف منابع جدید بر سازمان‌ها اثر می‌گذارد و بدین ترتیب در رفتار اقتصادی و اجتماعی مردم و نگرش آنان موثر است.

● **عوامل فرهنگی و تکنولوژیکی.** تغییرات عمده و شگرفی که در فن‌آوری و صنعت رخ داده است و می‌دهد و در آینده نیز با شتاب بیش‌تری روی خواهد داد به همراه خود دگرگونی‌های ژرفی در زمینه‌های گوناگون پدید آورده است و همچنان پدید خواهد آورد. این تغییرات بر سازمان‌ها و نیازهای اطلاعاتی مدیریت اثر دارد. سازمان‌ها در رویارویی با تغییرات سریع فن‌آوری، دو راه پیش رو دارند: حفظ موقعیت خود به‌موازات این تغییرات یا از دست دادن اعتبار و سودآوری و خارج شدن از گود. انتقال فن‌آوری صرفاً محدود به خرید و به کار انداختن فنون جدید نیست بلکه به مفهوم انتقال دانش فنی اعم از علمی و عملی به کشور وارد کننده است. سرمایه‌گذاری خارجی، قرارداد مشارکت با کم‌ترین سهم خارجی از شیوه‌های مهم انتقال فن‌آوری به شمار می‌آیند. از جمله عوامل فرهنگی و تکنولوژیکی که می‌تواند موجبات توسعه و تکامل حسابداری را فراهم کند عبارتند از: ایجاد تغییر در ارزش‌های فرهنگی و جایگزینی تفکر نیاز به پیشرفت به جای ایستادگی در برابر تغییرات و دنیاگریزی و رضایت به اندک‌های موجود، ایجاد رقابت کامل از طریق بالابردن سهم بخش خصوصی در اقتصاد کشور و جذب سرمایه‌گذاری خارجی، جلوگیری از فرار مغزها و مهاجرت متخصصان از طریق اعمال مدیریت علمی و توجه به نیروهای صاحب فکر و خلاق و سازمان‌های علمی و پژوهشی کشور، تجدید نظر در ساختار نظام آموزشی و منطبق ساختن آن با شیوه‌های آموزشی رایج در کشورهای پیشرفته و برقراری شبکه‌ی اطلاع‌رسانی پویا از طریق انتشار کتب و روزنامه‌های تخصصی و برگزاری همایش‌ها برای مبادله‌ی اطلاعات علمی و فن‌آوری.

حسابداران نیز همانند بسیاری از اشخاص دیگر نیاز دارند بدانند که چه‌گونه باید آموزش خود را استمرار بخشند تا بتوانند با تغییراتی که در نقش و وظیفه‌ی آنان پدید می‌آید مقابله کنند. "مارکوس اوریلیوس" در گذشته‌ی دور نوشته است هیچ‌گاه به آینده اجازه ندهید شما را مضطرب کند و به شما آسیب برساند. یادگیری شیوه‌ی یادگیری، حسابداران را برای استقبال از آینده، مجهز و مسلح می‌کند.